

Mauno Koskinen

YKSIMIELISESTI JA PYSTYPÄIN

Vaskelan suku- ja kylähistoriaa avaavan lähdeaineiston seulominen ja tutkiminen on tuonut toistuvasti ja korostuen esille tiettyjä jokapäiväisen elämän oleellisia piirteitä. Ne ovat kiteytettävissä aidoiksi perivaskeloisiksi ominaisuuksiksi.

Tällaisia ovat kyläläisten keskinäinen yksimielisyys, syvä uskonnollisuus, halpamaisuuden inhoaminen ja pystypäisyys. Ominaisuudet kuvastavat tervettä itsetuntoa. Ulkoinen kuva oli hillitty. Sisällä piili vahva taistelijaluonne, itsevarmuutta antava kipi ulkopuolisten hyökkäyksille. Äärimmäisten yksilöiden, mm. isäni kohdalla taistelijaluonne sai ylpeän muodon: "Me uon Koskine Vaskelast".

Ominaisuudet olivat periytyviä vuosisataisesta kamppailusta olemassaolon ja elämänarvojen myös ortodoksisen uskonnon puolesta. Siinä oli onnistuttu omin avuin, yksin tai sukuyhteisönä. Onnistuminen omin avuin oli noussut kunniaasiaksi. Kadehtiminen oli heikkoutta. Kadehtiva ihminen oli mitätön.

Kalevalaista kansanrunoutta pidetään kansallisaartenamme ja suomalaisen identiteetin kivijalkana. Suomen merkittävin runokylä, Vaskela, ja sen asukkaat olivat itse osa tuota kalevalaista elämänmuotoa. Vielä 1930-luvun alussa syntynyt sukupolvi imi sen aitoa ilmapäriä. Aina tuli puhua suoraan ja kasvotusten. Selän takana panettelevat luokiteltiin joukkoon "joutavat ihmiset". Puheensa eivät olleet edes mainitsemisen arvoisia.

Vaskelassa raivosi elo-syyskuussa 1894 koleraepidemia. Sen varjolla, mutta uskonnollisista syistä kohdistettiin Wiipurin Sanomissa ja Vuoksi-lehdessä vaskeloisiin häväistyskirjoittelua. Sekin nähtiin ja nähdään vieläkin kirjoittajien oman halpamaisuuden ilmentymänä, johon kajoaminenkin on aliarvoista.

Ympäristönsä ahdasmielisyyteen Vaskela vastasi suvaitsevaisuudella. "Jokahine tulkuo onnelliseks omas uskossua" ja "Mitä työ meist, ko ei myökiä teist" ovat vaskeloisia sanontoja ja näkemyksiä uskon asioissa. On paradoksaalista, toisaalta ymmärrettävää, että luterilaisen kirkon valveutuneimmat hakevat nyt toimiinsa ortodoksisia piirteitä, aitoa rakkautta ja lämpöä.

Nuoriso on aina ollut vanhempaa polvea kipakampi. Kasvokkain tapahtuneeseen loukkaukseen vastasivat Vaskelankin "hurjat" salamannopeasti pilkkalaululla, nyrkillä tai "kättä pidemmällä" kylän etua ja kunniaa puolustaen.

Jotta sukujemme ominaispiirteet, perinteet ja periaatteet säilyisivät jälkipolvillekin ymmärrettävinä, on historian lähteistä kirjattu näiden kansien sisälle monia historian kirjoissa vaiettuja tai "hyssyteltyjä" näkökulmia. Historiankirjoitushan on ollut kautta aikain uskomattoman omanapaista. Ihmisarvoa alentavimpia sanoja ovat **pakana** ja **vääräuskoinen**. Niitä on käytetty ja käytetään vaarallisen harhaisessa ylemmyydentumossa sekä häikäilemättömässä vallanhdussa ja alistamisessa. Kukaan ei ole pätevä arvioimaan eri kulttuureja ja uskontoja tuollaisin ilmaisin.

Karjalan ortodokseista luoduilla valheellisilla mielikuvilla on tehty viheliäinen karhunpalvelus kaikelle karjalaisuuteen liittyvälle. Lokaamisella siitettiin vuosikymmeniksi kielteisiä asenteita kautta maan ja lisättiin muutenkin äärettömänraskaiden evakkotaipaleiden kärsimyksiä.